

СЕКЦІЯ 5. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Пономаренко Н. Г., старший викладач

*Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ЕКСПЕРТИЗА ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ШВЕЙЦАРІЇ

Проблема якості освіти є однією з ключових для системи освіти будь-якої країни. Швейцарія не є виключенням. Важливим інструментом забезпечення якості шкільної освіти Швейцарії є експертна діяльність.

В Швейцарії, яка є конфедерацією з 26 кантонів, не існує єдиної системи освіти. В кожному кантоні склалася своя система, яка є схожою з системами Німеччини, Австрії, Франції, Італії тощо. Історично склалося, що тут живуть німці, французи та італійці. В державі чотири державні мови: німецька (75,5% населення), французька (20% населення), італійська (4,5% населення) та ретороманська (1% населення). Цими історичними особливостями і пояснюється вибір кантоном своєї системи освіти. Регіони є незалежними в організації освіти, в країні не існує національного міністерства освіти, а міжкантональною координацією в питаннях освіти займається Швейцарська Конференція директорів кантональних департаментів освіти (die Erziehungs direktoren konferenz (EDK)) [1, 183].

Протягом тривалого часу предметом оцінювання в системі освіти Швейцарії були навчальні досягнення учнів, навчальні плани та вимоги до іспитів.

Лише в середині 1990-х років розширення повноважень швейцарських шкіл призвело до запровадження проектів розвитку школи та забезпечення якості їхньої діяльності [2, 265].

Внутрішньошкільний менеджмент якості є обов'язковим для шкіл Швейцарії і для забезпечення якості шкіл розроблені відповідні інструменти. Зокрема, система сприяння експертизі якості (Förderorientierte Qualitätsevaluations system (FQS)), яка була розроблена Асоціацією швейцарських вчителів і спрямована на забезпечення якості школи шляхом самоекспертизи педагогів. Елементами цієї системи є створення груп якості, спільне узгодження уявлень щодо якості, здійснення зворотнього зв'язку та дослідження якості освіти. Процес експертизи, отримана інформація та динаміка фіксується у звіті [1, 184].

Постійною Швейцарською Конференцією директорів кантональних департаментів освіти була розроблена також модель якості через експертизу та розвиток (das Modell Qualität durch Evaluation und Entwicklung (Q2E), яка є орієнтовною для шкіл при розробці власної концепції якості. Вона базується на шести компонентах, які окреслюють загальні рамки внутрішньошкільного менеджменту якості та адаптуються до кожної школи [1, 184].

Предметом експертизи в галузі освіти Швейцарії є не лише окрема школа, а й система шкільної освіти [3, 53]. При цьому йдеться про зовнішню експертизу та про реорганізацію органів державного нагляду, нове визначення ролі інспекторату та керівників шкіл.

В цьому контексті вартим уваги є досвід взаємодії державного нагляду та зовнішньої експертизи на прикладі швейцарського кантону Тургау (Thurgau) [4, 115]. Установа державного нагляду має два відділи: відділ нагляду (die Aufsicht) та відділ зовнішньої експертизи (die externe Evaluation). Перевірка дотримання кантональних розпоряджень та підтримку зусиль шкіл щодо забезпечення та розвитку якості здійснюється фахівцями, які мають можливість регулярно знайомитися зі станом справ у школі та постійно знаходяться в контакті з керівниками шкіл, в той час, як поглиблений, періодичний, орієнтований на розвиток зворотній зв'язок зі школою в цілому здійснюється групою експертів.

Відділ нагляду має контролююче завдання, тобто перевіряє, чи виконують вчителі та керівники шкіл свої обов'язки, шкільна експертиза сприяє та підтримує школи в питаннях забезпечення та розвитку якості. Таким чином експертиза доповнює шкільний нагляд. Група експертів відвідує школи, дає школам відгук про їхню роботу та стан розвитку, вказує на сильні та слабкі сторони і дає рекомендації щодо подальшого розвитку. Результати експертизи оформлюються в усному та письмовому вигляді. Письмовий звіт надходить до відділу шкільного нагляду, який повинен перевірити, чи школа виконала рекомендації експертної групи.

На регіональному рівні експертизі підлягають експерименти в початковій школі, а саме спільне навчання учнів від чотирьох до восьми років та викладання іноземних мов [5, 430].

На загальношвейцарському рівні в рамках міжкантональної угоди «Гармонізація обов'язкової школи» (HarmonS-Konkordat) розроблені освітні стандарти, перевірка яких робить можливим проведення системної експертизи, порівнюючи стан обов'язкової школи в різних кантонах. Освітні стандарти розроблені для рідної мови, першої іноземної, математики та природничих наук, в яких розроблені моделі та рівні компетенцій, а також конкретні завдання та тести для їх перевірки [6, 5].

Протягом 2002-2008 років на федеральному рівні була проведена також експертиза випускних іспитів на атестат зрілості (Evaluation der Maturitätsreform (EVAMAR)), під час якої досліджувалася здатність учнів до подальшого навчання у вищому навчальному закладі. При цьому йшлося про те, які вимоги ставлять студентам під час навчання у вищому навчальному закладі і якими компетенціями вони повинні для цього володіти [1, 187].

Швейцарія за зразком Німеччини складає також національний звіт щодо ситуації в галузі освіти, основою якого є дані статистики з одного боку та дані міжнародних порівняльних досліджень успішності учнів з іншого.

Література:

1. Widmer T., Beywl W., Fabian C. Evaluation: ein systematisches Handbuch / Tomas Widmer, Wolfgang Beywl, Carlo Fabian. – Wiesbaden, 2009. – 634 p.
2. Stockmann R., Reinhard Stockmann (Hrsg.). Evaluationsforschung. Grundlagen und ausgewählte Forschungsfelder. 3. Auflage. – Münster: Waxmann, 2006. – P. 260-288.
3. Rhy, Heinz / Heinz Rhy (Hrsg.). Heterogenität, Gerechtigkeit und Exzellenz in der Wissensgesellschaft. - Innsbruck: Studienverlag, 2007. – P. 11-66.
4. Böttcher W., Kotthoff H.-G. / Wolfgang Böttcher, Hans-Georg Kotthoff (Hg.). Schulinspektion: Evaluation, Rechenschaftslegung und Qualitätsentwicklung. – Münster: Waxmann. – 2007. – 233 p.
5. Studer T., Lenz P., Mettler M. // Thomas Studer, Peter Lenz, Monika Mettler. Entwicklung von Instrumenten für die Evaluation von Fremdsprachenkompetenzen (Französisch/Englisch): Ziele, Kontext, Gegenstände und methodologische Aspekte des IEF-Projektes // Schweizerische Zeitschrift für Bildungswissenschaften. – 2004. – Jg. 26. – H. 3. – P. 419-434.
6. Maradan O., Mangold M. // Olivier Maradan, Max Mangold. Bildungsstandards in der Schweiz. Das Projekt HarmoS. ph akzente. – 2005. – H. 2. –P. 3-7.